

מול בורא עולם – רבן גמליאל והגוי

שרה מסינג

- א. באיזה מקום הקדוש ברוך הוא נתון?
- ב. התגלות ה' בעולם
- ג. את מי ה' מנסה?
- ד. עמל ושכר מה' בעולם הזה ובעולם הבא

קשה לקלוט בשכל אנושי את סדר הנהגת ה' בעולם. "לית מחשבה תפיסא ביה". אף על פי כן יש ניסיון מתמיד אצל כל אדם, גם אצלנו, לנסות ולהבין כמה שיותר, ובהתאם לכך גם לדעת כיצד עליו לנהוג ולהתנהל. גם אצל גויים מנקרות שאלות כאלו, ויש אגדות רבות בהם יש שיח או עימות בין חכמי ישראל לבין גויים מאומות העולם – מלכים, קיסרים, מינים [כופרים] וסתם אנשים, בשאלות של אמונה. היכן ה' נמצא, כיצד הוא מתגלה בעולם, את מי הוא מנסה ומה המשמעות של הניסיון, ושאלות של השקעה ומאמץ למול שכר.

א. באיזה מקום הקדוש ברוך הוא נתון

ילקוט שמעוני תהלים רמז תתנז

מעשה באחד ששאל לרבן גמליאל: באיזה מקום הקדוש ברוך הוא נתון?
אמר לו: איני יודע.
מהי הגישה אותה מייצג הגוי בסיפור?

ורבן גמליאל?

אמר לו: זה חכמתכם שאתם מתפללים לפניו בכל יום ואין אתם יודעים מקומו של הקדוש ברוך הוא!?
אמר לו: שאלת דבר שהוא רחוק שלשת אלפים וחמש מאות שנה. הריני אומר לך דבר שהוא נתון לך אצלך ביום ובלילה, אמור באיזה מקום נתון לך.
אמר לו: אמור.

אמר לו: הנפש היא נתונה אצלך, אמור לי היכן נתונה?
אמר לו: איני יודע.

אמר לו: תיפח רוחו של אותו אדם. ומה דבר שהוא נתון אצלך ביום ובלילה אינך יודע היכן הוא נתון, ואתה אומר לי על דבר שהוא רחוק ממנו ג' אלפים וחמש מאות שנה?
מה מסביר רבן גמליאל לגוי?

האם בימינו קל לנו יותר להבין זאת?

אמר לו: יפה אנו עושין שאנו משתחווים למעשה ידינו שאנו רואים בכל שעה.

אמר לו: מעשה ידיכם אינם רואין אתכם, והקב"ה רואה למעשה ידיו. ומעשה ידיו אינם רואין אותו, דכתיב: "כי לא יראני האדם וחי" (שמות לג, כ).

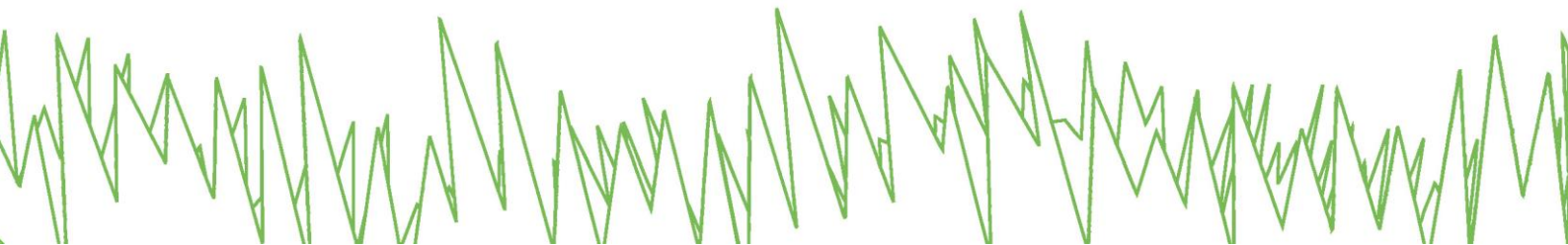
מהי גישתו של רבן גמליאל לגבי רבש"ע אימננטי או טרסנדנטי?

מפורסמת וידועה חוכמתו וחרिפותו של רבי מנחם מנדל מקוצ'ק, אשר תביעת האמת אפיינה את אישיותו. הר' מקוצ'ק עמד בראש חסידות מיוחדת וחריפה, חסידות אשר שמה יצא למרחקים בשל הרצינות והעבודה הקשה לה נדרשו החסידים בחסידות זו. הר' מקוצ'ק מאוד לא אהב את הבינוניות וכחלק מתפיסת עולמו המיוחדת ישב בודד במשך שנים רבות ותבע מעצמו עבודת ה' ללא סיגים וללא פשרות. כבר בילדותו התפרסם בתור ילד חריף ושנון אשר ידע לענות על שאלות מורכבות במילים קצרות וברורות. מנחם מנדל הקטן נשאל "היכן הקב"ה נמצא?" ובשניות מיוחדת ענה: "נמצא הקב"ה בכל מקום שנותנים לו להיכנס..."

אנחנו רגילים לחשוב כי הקב"ה נמצא בכל מקום, ואכן מקורות רבים מעידים על נוכחותו האינסופית. "מלא כל הארץ כבודו", "לית אתר פנוי מניה", ועוד. מלמד אותנו מנחם מנדל הקטן כי נוכחות הקב"ה תלויה במקום שאנחנו מאפשרים לו להיכנס.

לפעמים יותר קל להמליך את המלך בכל העולמות מאשר להמליך אותו עלינו, להכניס אותו לתוכנו. לעיתים קל יותר להאמין באלוקי השמיים ולשכוח שהוא גם אלוקי הארץ. ולפעמים יותר פשוט להיות קרובים לאבא שבשמיים מאשר להיות קרובים לאבא שבבית... (מבלי לדעת שאולי אם לא קרובים לאבא שלמטה אולי זה מעיד גם מרחק מהאבא שלמעלה)

חובה עלינו לידע כי עניינה של התשובה לתקן לא רק את העולמות העליונים אלא לשים את דגש התיקון בעיקר בעולמות הקרובים לנו כדוגמת תיקון המעגל המשפחתי הקרוב כל כך.

"ויפגע במקום'. למה מכנין שמו של הקב"ה וקורין אותו מקום? מפני שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. אמר ר' יוסי בן חלפתא אין אנו יודעין אם הקב"ה מקומו של עולם או אם העולם מקומו, ממה דכתיב 'הנה מקום אתי' הוי הוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו. אמר ר' יצחק כתיב 'מעונה אלהי קדם', אין אנו יודעים אם הקב"ה מעונו של עולם או אם העולם מעונו, ממה דכתיב 'ה' מעון אתה היית לנו' הוי הקב"ה מעונו של עולם ואין העולם מעונו. משל לגבור שהיה רוכב על סוס וכליו משופעים אילך ואילך הסוס טפל לרוכב ולא הרוכב טפל לסוס, הדא הוא דכתיב 'כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה.'"

